Науковий вісник Чернівецького університету : Географія
Випуск 847, 2024
DOI: https://doi.org/10.31861/geo.2024.847.144-154

Туристичний бренд як чинник формування позитивного іміджу окремих територіальних громад західної частини міжзонального геоекотону «лісостеп-степ» Правобережної України

Олексій СИТНИК[1*] https://orcid.org/0000-0002-8120-7032
Юлія ПОШЕНКО[2]

УДК 338.48-6:005]:339/9(045)

ОГЛЯДОВА СТАТТЯ

[1]Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
кафедра географії, геодезії та землеустрою

[2]Гайворонська міська територіальна громада,
заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради

Листування – *sytnykuman@gmail.com

Ключові слова: міжзональний геоекотон «лісостеп-степ» Правобережної України, Гайворонський старопромисловий район, децентралізація в Україні, сталий розвиток, пандемія COVID 19, повномасштабні військові дії, туристична сфера, індустріально-туристичні ресурси, Гайворонська вузькоколійка, ретро-тури.

Анотація: Одним з основних результатів децентралізації в Україні стала передача на рівень територіальних громад відповідальності за власний розвиток, що вимагає комплексного підходу до управління активами у громадах і визначається значними розбіжностями у поглядах і думках експертів і науковців. В умовах системних реформ, які стимулювали посилення ролі та розширення функцій місцевого самоврядування, це питання набуло особливої актуальності. В Україні об'єднання громад, не дивлячись на військовий стан, створює передумови для подальшого розвитку економіки, і цим базисом є розбудова інфраструктури, яка неможлива без територій, процесів природокористування, населення. Сталий розвиток вимагає чіткого підходу до використання природних ресурсів. Упродовж останніх років спостерігалося зростання туристської активності населення, Проте, враховуючи наслідки пандемії COVID 19, повномасштабні військові дії на території України, залишаються проблеми подальшого залучення місцевих ресурсів для розвитку туризму. З часу створення Гайворонської міської територіальної громади одним із пріоритетних напрямів її соціально-економічного розвитку є розвиток туризму, що може стати ще одним рушієм функціонування економіки та підвищення інвестиційної привабливості територіальної громади (ТГ). Питання туристичного природокористування у громаді розглядаються не лише як можливість додаткових матеріальних надходжень до бюджету, але виявлення його потенціалу, згідно якого громада може бути привабливою для вітчизняних і зарубіжних туристів.

Open Access. © 2024 *О. СИТНИК, Ю. ПОШЕНКО*
опубліковано у Чернівецькому національному університеті

Ця робота ліцензується відповідно до
CC BY-NC-ND Із Зазначенням Авторства – Некомерційна – Без Похідних 4.0 Міжнародна

1. ВСТУП

Одним з основних завдань децентралізації в Україні стала передача на рівень територіальних громад відповідальності за власний розвиток, що вимагає комплексного підходу до управління активами у громадах і визначається значними розбіжностями у поглядах та висновках експертів і науковців. В умовах системних реформ, які стимулювали посилення ролі та розширення функцій місцевого самоврядування, це питання набуло особливої актуальності.

Тривалий час на міжнародному та державному рівнях порушувалися питання централізованого управління природними активами (природний ресурс, залучений до господарського обігу або використаний у виробництві товарів чи наданні послуг) та запропоновано впровадження концепції участі, основною ідеєю якої було врахування інтересів усіх зацікавлених сторін (Хвесик та ін. **2018**). Громадського поширення набула ідея управління природними ресурсами за участі місцевих громад, яка, попри різні напрями реалізації на практиці, ґрунтується на чітко визначених принципах (субсидіарності, стійкості, справедливості, підзвітності, ефективності, активності, адаптивності, екологічної відповідальності, інклюзивності). Якісне управління природними активами на рівні територіальних громад пов'язане з повноваженнями органів управління у сфері надання якісних публічних послуг, зокрема у сфері туризму (Пошенко, Ситник **2022**).

В Україні об'єднання громад, не дивлячись на військовий стан, створює поки що передумови для такого подальшого розвитку економіки, і цим базисом є розбудова інфраструктури, яка неможлива без земельних ресурсів, процесів природокористування, території, населення.

Сталий розвиток вимагає чіткого підходу до використання ресурсів. Упродовж останніх років спостерігалось зростання туристичної активності населення, проте (враховуючи наслідки пандемії COVID 19, повномасштабні військові дії на території України) залишаються проблеми подальшого залучення місцевих ресурсів для розвитку туризму. У складній ситуації опинилися території, які мають цікавий, але недостатньо рекламований туристичний продукт. Практично у кожному населеному пункті зустрічаються природні та історико-культурні пам'ятки, які потребують популяризації та зможуть у майбутньому приваблювати відвідувачів. У співпраці місцевих громад із природоохоронними та науковими установами відповідного профілю, закладами освіти та об'єктами соціальної інфраструктури можна очікувати успішного розвитку туризму на окремій території, завдяки об'єктам, які ще не знайшли належного використання внаслідок віддаленості від великих адміністративних центрів й відносно ускладненої транспортної доступності, а також, через брак інформації й популяризації (Колотуха **2020**).

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Географічні аспекти розвитку туризму у новостворених територіальних громадах в Україні досліджені ще недостатньо, тому упродовж останніх років територіальні особливості туризму вивчають Бучко **(2015)**, Любіцева **(2009)** та інші науковці, праці яких присвячені загальним проблемам розвитку різних видів туризму, у т. ч. етнічного і методикам оцінки етнотуристичних ресурсів. Управління активами територіальних громад в умовах децентралізації розглядалися у напрацюваннях Хвесика та ін. **(2018)**, Патицької **(2021)**. Пошуки альтернативних шляхів формування туристичного бренду як чинника розвитку Гайворонської міської територіальної громади, аналіз туристичних об'єктів, розробка екскурсійних маршрутів наведені у роботах Дериземлі **(2012)**, Ситника, Ніколаєвського **(2019)**, Ситника **(2020)**, Колотухи **(2020)**, Пошенко, Ситника **(2022)**.

3. МЕТОДИКА І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Виходячи зі специфіки туристичних ресурсів громади, їх вивчення і розробку екскурсійних маршрутів у просторі невеликого міста та прилеглої території доцільно

проводити у кілька етапів. На першому етапі вивчають історичні та географічні особливості заселення території, використовуючи літературний, статистичний, ретроспективно-хорологічний і порівняльно-географічний методи дослідження. На другому етапі основна увага приділяється вивченню культурної спадщини громади, застосовуючи літературний, польовий, описовий методи, метод класифікації і типізації, системно-структурного аналізу, тощо. Наступний (третій) етап вивчення включає оцінювання туристичних об'єктів відносними кількісними показниками. Для цього використовується математичний метод дослідження. На четвертому етапі проводиться картографування туристичних об'єктів культурної спадщини, що дозволяє визначити просторове розміщення туристичних об'єктів і розробити екскурсійні маршрути. На цьому етапі, окрім картографічного, широко використовується польовий метод дослідження.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

З моменту створення Гайворонської міської територіальної громади одним із пріоритетних напрямів її соціально-економічного розвитку став розвиток туризму, який в сучасних умовах вбачається рушієм економічного підняття та підвищення інвестиційної привабливості ТГ. Функціонування туризму у громаді передбачає не лише можливості додаткових надходжень до бюджету, але й виявлення рекреаційно-туристичного потенціалу, яким зацікавиться вітчизняний та іноземний турист.

Сучасна структура туристичної сфери відрізняється появою нових форм і видів туристичної діяльності, залученням до неї нових територій і об'єктів. Одним з альтернативних напрямів розвитку туризму, поступово стає індустріальний туризм – вид туризму, який зосереджений у промислових регіонах, має на меті ознайомити туристів з індустріальними об'єктами і ландшафтами, об'єктами індустріальної архітектури й техніки, супроводжується відвідуванням як функціонуючих, так і непрацюючих промислових підприємств з метою задоволення пізнавальних, професійних і ділових інтересів людини. Індустріально-туристичні ресурси є об'єктами і явищами техногенного походження, мають гносеологічну цінність, складаються зі специфічних рис індустріальної стадії розвитку суспільства і можуть бути використані з туристичною метою (Казаков **2021**).

Для розвитку індустріального туризму важливо враховувати особливо важливі чинники, реалізація яких на практиці дозволить створювати регіональні туристичні кластери, регіональні туристичні дестинації, зміст і діяльність яких сприятиме розробці оригінального туристичного продукту та становленню індустріального туризму, як визначального напряму розвитку туристичної галузі в промислових регіонах. Головним чинником становлення будь-якого виду туризму є ресурсний. Розвиток туристичної діяльності залежить від реальної оцінки всього комплексу туристичних ресурсів (Казаков **2021**; Колотуха **2020**; Пошенко, Ситник **2019**; Ситник та ін. **2019**).

Територію Гайворонської міської територіальної громади можна віднести до давньо освоєних територій (останнім часом в обігу з'явився термін «Гайворонський старопромисловий район») західної частини міжзонального геоекотону «лісостеп-степ» Правобережної України, території багатої на різноманітні природні ресурси та історичні події, що, власне, і визначило тенденції його освоєння та сучасного стану. Дослідження показують, що переважна більшість потенційних туристичних об'єктів відносяться до таких, які виникли завдяки розвитку місцевої промисловості й транспорту. Вони є індустріальними, створені господарською діяльністю людини (Колотуха **2020**; Ситник та ін. **2019**). Відповідно, наявність різноманітних ресурсів промислового походження сприяє розвиткові індустріального туризму, як перспективного виду рекреаційно-туристичного природокористування: індустріальний туризм може змінити суспільно-економічне становище Гайворонської міської

територіальної громади, враховуючи наявний місцевий потенціал (Казаков **2021**; Пошенко, Ситник **2022**). Це зумовлено доволі високою концентрацією різноманітних індустріальних об'єктів на порівняно невеликій території. Упродовж останніх років поступово формується нова туристична дестинація, яка вже визнана привабливою для численних вітчизняних та іноземних туристів. Індустріально-туристичні ресурси Гайворонської міської територіальної громади, залежно від їх функціонального та змістовного призначення, поділяються на категорії:

– працюючі промислові об'єкти – кар'єри, заводи, електростанції;
– історичні непрацюючі промислові об'єкти – об'єкти індустріальної спадщини – занедбані заводи, відпрацьовані затоплені кар'єри;
– поселення робітників, які розташовувалися компактно поруч з місцями видобутку корисних копалин та залізницею;
– споруди поселенської інфраструктури – побутові будівлі, адміністративні контори, пекарні, лікарні та ін.;
– гідротехнічні споруди – греблі водосховищ, каналізаційні ділянки річищ;
– об'єкти транспортної комунікації – магістральні залізниці і шосе, під'їзні залізниці до кар'єрів, залізничні станції, мости та ін.;
– рекреаційні ландшафти – сквери, парки, «зелені зони» на території підприємств та населених пунктів, палаци культури, клуби і спортивні комплекси;
– зібрання раритетної техніки, геологічні пам'ятники під відкритим небом (Колотуха **2020**; Ситник та ін. **2019**).

Серед перерахованих об'єктів поза межами країни відома Гайворонська вузькоколійка (Голованівськ-Гайворон-Рудниця), яка є туристично привабливою, має величезний нереалізований потенціал у різних сферах не лише для громади, але й регіону загалом. Проте, нехтуючи соціальними потребами місцевого населення, у 2018 р. був припинений рух на Голованівськ, з початком пандемії Covid 19 скасовані рейси потягів на Рудницю.

Головним завданням постало – залучити цю туристичну атракцію в громаду, привернути увагу керівництва АТ «Укрзалізниця» до Гайворонської вузькоколійки як унікального рекреаційно-туристичного об'єкту та відновити пасажирські перевезення. Була виконана кропітка робота, яка об'єднала навколо себе міську та обласну владу, депутатів, науковців, активістів залізничного руху, представників інших територіальних громад. І поштовхом цього було проведення туристичного фестивалю «GoodoK_Fest» (травень 2021 р.) головною метою якого слугувало питання збереження та популяризації Гайворонської вузькоколійки.

До програми фестивалю, з метою залучення якомога більше учасників, були включені конкурси на кращий вірш «Залізниця долі єднає» та на кращий малюнок «Гайворон – місто залізничників»; Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Туристичний бренд як чинник формування позитивного іміджу Гайворонської міської територіальної громади»; екскурсії виставковими залами КЗ «Гайворонський краєзнавчий музей» та містом для учасників конференції та гостей міста; екскурсії потягом з пригощанням сніданком машиніста; виставку раритетної залізничної техніки; театралізоване ретро-дійство; фотопленер «Гайворон запрошує»; ярмарок-розпродаж виробів декоративно-прикладного мистецтва; «круглий стіл»: «Туристичний потенціал Гайворонської вузькоколійної залізниці: проблеми та перспективи» та ін. *(рис. 1–3)*.

Позитивним результатом проведеного фестивалю можна вважати відродження славнозвісної Гайворонської вузькоколійки після півторарічного простою. До вирішення багатьох організаційних і методичних питань фестивалю підключалися ентузіасти-залізничники, керівництво АТ «Укрзалізниця», місцева влада. Роль вузькоколійки у

приміських перевезеннях суттєво зросла з початком повномасштабного вторгнення російських військ в Україну із зростанням потоку внутрішньо переміщених осіб, необхідністю перевезення пасажирів пільгових категорій. За останні 2 р. послугами перевезень вузькою колією скористалися більше 50 тис. пасажирів.

a

b

Рис. 1. Зустріч учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Туристичний бренд як чинник формування позитивного іміджу Гайворонської міської територіальної громади» (a, b)

Не зупиняючись на досягнутому, 18–20.08.2023 р., з нагоди першого в Україні фестивалю паровозів, столиця українських вузькоколійок приймала гостей зі всієї України. АТ «Укрзалізниця» у співпраці з Гайворонською, Бершадською міськими та Джулинською сільською радами, Голованівською районною адміністрацією та Кіровоградською ОВА провела довгоочікуваний паровозний вікенд – культурно-мистецьку акцію «Паротяги мчать до Перемоги». «Гайворонське залізничне диво» – це 3 дні активного відпочинку; 6 «живих» гарячих паровозів колії 750 мм та 1520 мм; 25 туристичних рейсів паровозною тягою; більше 2 тис. учасників зі всієї України; благодійність (збір коштів на потреби ЗСУ).

a

b

Рис. 2. Засідання «круглого столу»: «Туристичний потенціал Гайворонської вузькоколійної залізниці: проблеми та перспективи» (травень, 2021 р.) (a, b)

Захід мав за мету популяризацію та збереження унікальних об’єктів залізничної ретро-техніки; повноцінне відновлення і розвиток легендарної Гайворонської вузькоколійки; демонстрацію туристичного потенціалу та привабливості Гайворонського краю. Загалом, вдалося зробити неймовірне: на одному майданчику було зібрано 6 із 10 діючих екземплярів

всіх серій паровозів в Україні, що належать АТ «Укрзалізниця». Гості мали змогу «доторкнутися» до живої історії та поринути у незабутню атмосферу старовини. На станціях пасажирів зустрічали місцеві жителі в раритетних костюмах, на посадкових платформах був організований благодійний ярмарок, виступали народні музиканти із запальними українськими піснями. Крім того, на березі Південного Бугу розмістилося наметове містечко, туристам були доступні кінні прогулянки, рафтинг, дитяча зона та багато іншого. Акція виразно продемонструвала, що Гайворон з його унікальними краєвидами, гостинністю та раритетною вузькоколійкою є найкращим місцем проведення таких заходів у подальшому.

Особливістю культурно-мистецької акції є те, що паровозні фестивалі в Україні взагалі ніколи не проводилися, тому є великою перемогою і позитивним звершенням в історії національної акції «Паровозоспас» загалом. Хоча практика масштабних щорічних «паровозівок» добре розвинута у Польщі, Німеччині, Великій Британії, де регулярно відбуваються відкриті паровозні фестивалі *(рис. 5)*.

Підготовка до проведення цього масштабного заходу тривала більше 7 міс. поспіль, основним завданням було підготувати рухомий склад та об'єкти інфраструктури вузькоколійної залізниці до проведення заходів. Головним експонатом заходу, його родзинкою став відновлений до робочого стану після 18 р. простою на постаменті вузькоколійний паровоз типу 159-495 (ЮП-4-95). Цей «малюк» був побудований у 1938 р. на Подільському заводі і наразі є єдиним робочим паровозом зазначеної серії у світі і найстарішим діючим паротягом в Україні *(рис. 4)*.

Інші 5 паровозів, представлені на фестивалі, були збудовані у 1950-х рр., серед них 3 паровози широкої колії: Л-3535 (Чернівецький, регулярно курсує з туристичними потягами на дільниці Львів-Брюховичі); Эр799-19 та Эр798-71 (обидва приписані до локомотивного депо Сновськ, упродовж останніх двох років задіяні у туристичних поїздках київським кільцем). Інші два вузькоколійні паровози – це всім відомі локомотиви серії «Гр» – № 280 (місцева гайворонська кінозірка) і № 336 (легенда Київської дитячої залізниці). Для перевезення пасажирів вузькоколійкою були задіяні 5 пасажирських вагонів «Pafawag» та 6 пасажирських вагонів типу ПВ-40, відремонтовані та пофарбовані відповідно до оригінальних зразків.

За ініціативи залізничників та учасників соціальної спільноти «Дослідники історії вузькоколійних залізниць України» станом на грудень 2023 р. із залученням паротягів проведено 12 ретро-турів для туристів. На перспективу розглядається проведення таких заходів постійно, починаючи із січня 2024 р. Програма турів включає не лише поїздки ретро-потягами, але і пізнавальні екскурсії об'єктами залізничної інфраструктури, відвідування краєзнавчого музею, виступи музичних колективів *(рис. 6)*.

Зроблено та робиться все можливе, щоб жителі Кіровоградської та прилеглих областей, всієї України більше дізналися про Гайворонську міську територіальну громаду, про ініціативу її мешканців, щоб привернути увагу засобів масової інформації та потенційних гостей.

Для Гайворонського старопромислового району характерна багата індустріальна спадщина, яка, крім вузькоколійки, представлена залишками виробничих об'єктів кінця XIX – середини XX ст.: старими кар'єрами та відвалами; будівлями пристанційних споруд залізниці, старих заводів, млинів; залізничними полотнами, роз'їздами та насипами старих залізниць; локомотивним депо; алеями і стелами трудової слави підприємств, пам'ятниками; містечками; житловими будівлями працівників кар'єрів і заводів; парками і скверами, будівлями палаців культури і клубами; пам'ятниками і пам'ятними знаками промислового значення; будівлями лікарень; складськими спорудами тощо (Ситник **2020**).

Об'єкти, обрані для розвитку туристичного продукту в рамках індустріального туризму, свідчать про різноманітність і системний характер прояву особливостей Гайворонської міської територіальної громади, що дозволяє на їх основі розвивати різні види не лише

індустріального туризму, розробляти тематичні та комплексні екскурсійні маршрути, облаштувати скансен-музеї під відкритим небом.

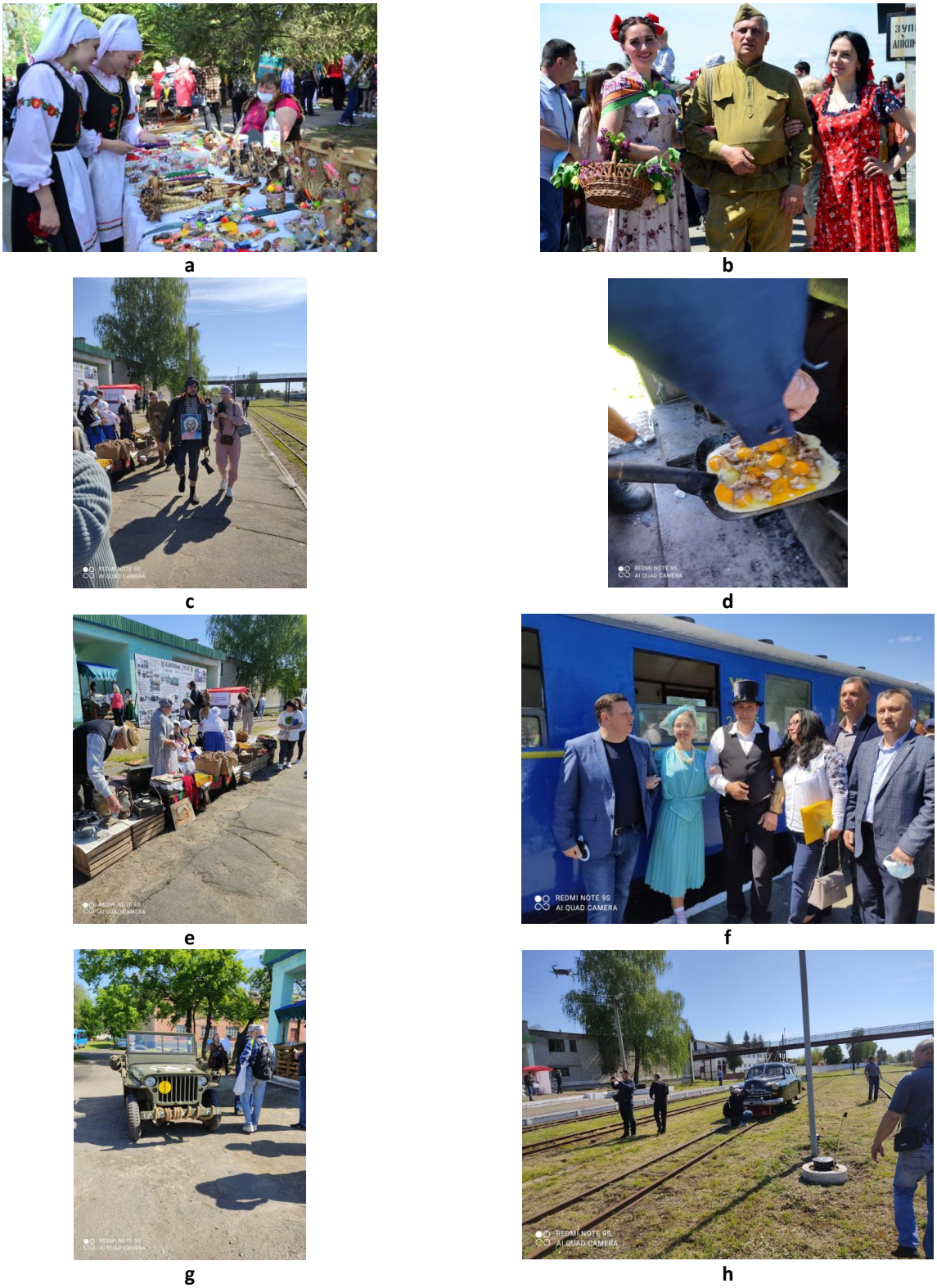

Рис. 3. Незабутні спогади про фестиваль «GoodoK_Fest» (травень, 2021 р.) (a, b, c, d, e, f, g, h)

Незважаючи на імовірну реорганізацію та розвиток галузей в регіоні, впровадження індустріального та інших видів туризму дозволить по-іншому оцінити перспективи

Гайворонської міської територіальної громади. Його розвиток має чітку територіальну прив'язку, опирається на систему об'єктів, які утворюють мережу ресурсної бази для цього інноваційного напряму.

Рис. 4. Паротяг типу 159-495 (ЮП-4-95)

Також одним із шляхів стабілізації та поліпшення економічної ситуації в громаді є використання місцевих рекреаційних ресурсів (музеїв, водних об'єктів, природоохоронних територій тощо), комбінація яких вдало поєднана у межах населених пунктів та прилеглих територіях, але комплекси рекреаційних можливостей розташовуються нерівномірно і якість їх нерівноцінна. Тому в подальшому доцільно здійснити низку науково-практичних заходів, продовжувати розвивати соціальну інфраструктуру та забезпечувати доступність до базових соціальних послуг, здійснювати заходи щодо охорони, відновлення та реставрації культурно-історичної спадщини Гайворонської міської територіальної громади, залучати інвестиційні кошти, розширювати системи закладів обслуговування, досягнути екологічної безпеки.

Гайворонська міська територіальна громада заявляє про себе на різних заходах регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів з питань розвитку туризму; докладає багато зусиль щодо створення туристичного бренду Гайворонщини; співпрацює з учнівською та студентською молоддю над пошуком ідей (організовуються конкурси на кращі соціальні проєкти з питань розвитку туристичної привабливості краю); проводяться екскурсії, науково-практичні конференції як для всіх мешканців громади так і її гостей; через різні канали поширення інформації Гайворонщина позиціонується як туристично-привабливий регіон; налагоджене виробництво оригінальної сувенірної продукції.

За поширенням місцевого туристичного продукту керівництво громади вбачає стимул не лише розвитку власне громади, але й потенціалу її людей – майстрів народних ремесел, знавців фольклору, хранителів давніх традицій.

Вибір – діяти чи чекати – завжди є. Але час – це головний ресурс, який ніколи не повернути.

5. ВИСНОВКИ

1. В умовах системних реформ, які стимулювали посилення ролі та розширення функцій місцевого самоврядування, передача на рівень територіальних громад відповідальності за власний розвиток вимагає комплексного підходу до управління активами у громадах.

2. Управління ресурсами за участі місцевих громад, яка, попри різні напрями реалізації на практиці, ґрунтується на чітко визначених принципах (субсидіарності, стійкості,

справедливості, підзвітності, ефективності, активності, адаптивності, екологічної відповідальності, інклюзивності). Якісне управління активами на рівні територіальних громад пов'язане з повноваженнями органів управління у сфері надання якісних публічних послуг, зокрема розвитку туризму.

Рис. 5. Яскраві моменти культурно-мистецької акції «Паротяги мчать до Перемоги» (a, b, c, d)

3. Упродовж останніх років спостерігалося зростання туристичної активності населення, проте, враховуючи наслідки пандемії COVID 19, повномасштабні військові дії на території України, залишаються проблеми подальшого залучення місцевих ресурсів для розвитку туризму.

4. Структура сучасної туристичної сфери відрізняється появою нових тенденцій розвитку, форм і видів залучення до туристичної діяльності нових територій і об'єктів.

5. З моменту створення Гайворонської міської територіальної громади Кіровоградської області одним із пріоритетних напрямів її соціально-економічного розвитку є туризм, що може стати ще одним рушієм розвитку економіки та підвищення інвестиційної привабливості територіальної громади. Для рекреаційно-туристичної сфери у громаді передбачено не лише можливості додаткових надходжень до бюджету, але й виявлення всього потенціалу, яким громада та Гайворонський старопромисловий район загалом можуть бути цікавими для інших людей.

6. У співпраці місцевих громад із природоохоронними та науковими установами відповідного профілю, закладами освіти та об'єктами соціальної інфраструктури можна очікувати успішного розвитку туризму на окремій території, завдяки об'єктам, які ще не знайшли належного використання внаслідок віддаленості від великих адміністративних центрів й відносно ускладненої транспортної доступності, а також, через брак інформації й популяризації.

Рис. 6. Ретро-тур за маршрутом: «Гайворон-Бершадь» (a, b, c, d, e, f)

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бучко, Ж.** (2015). Транскордонні маршрути історико-етнографічного туризму на Буковині. *Географія та туризм,* (34), 137-143. [**Buchko, Zh.** (2015). Transkordonni marshruty istoryko-etnohrafichnoho turyzmu na Bukovyni. *Heohrafiia ta turyzm,* (34), 137-143.]
2. **Дериземля, Н. О.** (2011).Техногенні ландшафти Кіровоградщини та їх вплив на природне середовище (на прикладі Заваллівського графітового комбінату). *Наукові записки УДПУ,* (14), 165. [**Deryzemlia, N. O.** (2011).Tekhnohenni landshafty Kirovohradshchyny ta yikh vplyv na pryrodne seredovyshche (na prykladi Zavallivskoho hrafitovoho kombinatu). *Naukovi zapysky UDPU,* (14), 165.]
3. **Казаков, В. Л.** (2021). Класифікації об'єктів індустріального туризму. *Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України», присвяченої 70-річчю утворення Льотної академії НАУ,* 415-420. [**Kazakov, V. L.** (2021). Klasyfikatsii obiektiv industrialnoho turyzmu. *Materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Teoretychni i prykladni napriamky rozvytku turyzmu ta rekreatsii v rehionakh Ukrainy», prysviachenoi 70-richchiu utvorennia Lotnoi akademii NAU,* 415-420.]
4. **Колотуха, О. В.** (2020). *Пошуки туристської привабливості Кіровоградської області: наукові розвідки : монографія.* Дніпро : ФОП Середняк Т. К. [**Kolotukha, O. V.** (2020). *Poshuky turystskoi pryvablyvosti Kirovohradskoi oblasti: naukovi rozvidky : monohrafiia.* Dnipro : FOP Seredniak T. K.]
5. **Любіцева, О. О.** (2009). *Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти).* Київ : Альтерпрес. [**Liubitseva, O. O.** (2009). *Rynok turystychnykh posluh (heoprostorovi aspekty).* Kyiv : Alterpres.]
6. **Патицька, Х. О.** (2021). Управління природними активами територіальних громад в умовах децентралізації: теоретичні засади. *Управління та раціональне використання земельних ресурсів в новостворених територіальних громадах: проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Херсон, 04–05 березня 2021 року),* 62-65.

О. Ситник, Ю. Пошенко.
Туристичний бренд як чинник формування позитивного іміджу окремих територіальних громад західної частини міжзонального геоекотону «лісостеп-степ» Правобережної України

[**Patytska, Kh. O.** (2021). Upravlinnia pryrodnymy aktyvamy terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii: teoretychni zasady. *Upravlinnia ta ratsionalne vykorystannia zemelnykh resursiv v novostvorenykh terytorialnykh hromadakh: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia: materialy V Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Kherson, 04–05 bereznia 2021 roku),* 62-65.]

7. **Пошенко, Ю. В., & Ситник, О. І.** (2022). *Туристичний продукт як чинник розвитку об'єднаних територіальних громад. Теорія і практика публічного управління та адміністрування.* Кропивницький : ТОВ «Поліграф-Сервіс». [**Poshenko, Yu. V., & Sytnyk, O. I.** (2022). *Turystychnyi produkt yak chynnyk rozvytku obiednanykh terytorialnykh hromad. Teoriia i praktyka publichnoho upravlinnia ta administruvannia.* Kropyvnytskyi : TOV «Polihraf-Servis».].
8. **Ситник, О. І., Працьовитий, М. М., & Хлевнюк, О. Я.** (2019). Затоплена цивілізація, вузькоколійка та кар'єри: геотуристичні атракції Гайворонщини. *Народне слово,* 43(3431), 8-9. [**Sytnyk, O. I., Pratsovytyi, M. M., & Khlevniuk, O. Ya.** (2019). Zatoplena tsyvilizatsiia, vuzkokoliika ta kariery: heoturystychni atraktsii Haivoronshchyny. *Narodne slovo,* 43(3431), 8-9.]
9. **Ситник, О. І., & Ніколаєвський, В. П.** (2019). Гайворонський старопромисловий район: формування, сучасний стан, перспективи подальшого розвитку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Географія,* 31(1-2), 46-61. [**Sytnyk, O. I., & Nikolaievskyi, V. P.** (2019). Haivoronskyi staropromyslovyi raion: formuvannia, suchasnyi stan, perspektyvy podalshoho rozvytku. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriia : Heohrafiia,* 31(1-2), 46-61.]
10. **Ситник, О. І.** (2020). *Гайворон на п'єдесталі: довідник-путівник.* Вінниця : ТВОРИ. [**Sytnyk, O. I.** (2020). *Haivoron na piedestali: dovidnyk-putivnyk.* Vinnytsia : TVORY.]
11. **Хвесик, М. А., Бистряков, І. К., & Клиновий, Д. В.** (2018). Фінансово-економічний механізм реконструктивного розвитку України на засадах децентралізованого управління природними ресурсами. *Економіка України,* (3), 3-20. [**Khvesyk, M. A., Bystriakov, I. K., & Klynovyi, D. V.** (2018). Finansovo-ekonomichnyi mekhanizm rekonstruktyvnoho rozvytku Ukrainy na zasadakh detsentralizovanoho upravlinnia pryrodnymy resursamy. *Ekonomika Ukrainy,* (3), 3-20.]

O. Sytnyk, Y. Poshenko

The tourist brand as a factor in the formation of a positive image of certain territorial communities of the western part of the interzonal geoecotone «forest-steppe-steppe» of Right Bank Ukraine

Keywords: interzonal geoecotone «forest-steppe-steppe» of Right Bank Ukraine, Hayvoronsky old industrial district, decentralization in Ukraine, sustainable development, the COVID 19 pandemic, full-scale military operations, tourism, industrial and tourist resources, Hayvoron narrow gauge, retro tours.

Abstract: One of the main results of decentralization in Ukraine was the transfer to the level of territorial communities of responsibility for their own development, which requires a complex approach to asset management in communities and is determined by significant differences in the views and opinions of experts and scientists. In the conditions of systemic reforms, which stimulated the strengthening of the role and expansion of the functions of local self-government, this issue has become especially relevant. In Ukraine, the unification of communities, regardless of the state of war, so far creates the prerequisites for such further development of the economy, and this basis is the development of infrastructure, which is not possible without land, territories, and population. Sustainable development requires a clear approach to the use of resources. In recent years, there has been an increase in the tourist activity of the population, however, taking into account the consequences of the COVID 19 pandemic, full-scale military actions on the territory of Ukraine, there remain problems of further attracting local resources for the development of tourism. Since the creation of the Hayvoron urban territorial community, one of the priority areas of its socio-economic development has been the development of tourism, which can become another driver of economic development and increase the investment attractiveness of the TG. The development of tourism in the community provides not only the possibility of additional income to the budget, but also the discovery of all the potential that the community can be interesting for other people.